

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ОКОЛЕН СВЯТ ЗА I КЛАС
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)**

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебният предмет *околен свят* в I клас е насочен към обогатяване на сетивно-познавателния опит на децата и овладяване на интегрални знания и умения, свързани с близката до детето природна и обществена среда. Наред с това съдейства за реализиране на развиващи личността на ученика цели, свързани с формиране на ключови познавателни, практически и комуникативни умения и с духовно-нравственото му укрепване. С помощта на комплекс от откривателски дейности за наблюдение, изследване, класифициране и пр. първокласниците се учат да разбират себе си и околния свят.

Учебната програма по околен свят за I клас е съобразена с тенденциите на съвременното обучение, ориентирано към познавателните възможности и интелектуалния потенциал на малкия ученик. Тя има интегративни функции, реализиращи се в две посоки: *смыслово обединяване* на разнообразни сведения за характеристиките на най-близкото обкръжение на детето от природната и обществената среда в родния край в контекста на тяхното взаимодействие и *логическо и функционално обвързване* с основополагащи информационни ядра и познавателни стратегии, специфични за другите учебни предмети. Тази многоаспектна зависимост изпълнява определена общодидактическа функция, ориентирана към изграждането у детето на по-общ и ярък образ за фактите и явленията, за събитията и процесите, свързани със същността на заобикалящата го действителност.

Интердисциплинарният подход при изграждане на темите предполага развитие на знанията в най-широк смисъл. Ето защо темите в учебната програма са представени в обобщен вид и позволяват разглеждането им от различен ракурс и в различна последователност. Съдържанието на всяка тема акцентира върху онези страни на околния свят, които допускат наблюдение и събиране на информация.

Използването на артефакти, снимки и документи, на природни и други материали позволява на учениците да разберат как функционира околният свят, без да се опират само на разказа за събития от историята или на описание на места и географски обекти. Постигането на очакваните резултати по всяка тема трябва да се базира не само на методическата свобода на учителя да избира начините и средства за работа, но и на свободата на учениците да извършват свои наблюдения както вътре, така и вън от класната стая. Предложените понятия се изясняват в достъпни за възрастта на учениците обем и форма.

Учебното съдържание е представено чрез очаквани резултати от обучението, които в рамките на основните теми може да бъдат групирани според различни дидактически съображения и да бъдат конкретизирани в методичните единици по преценка на учителя. В контекста на изучаваната тема се осигуряват възможности учениците да използват личния си опит и да извършват собствени проучвания; приучават се да разбират и ценят равновесието в природата и обществото, да взимат предвид различни гледни точки, да развиват своите граждански умения.

Основните характеристики на дейностите, свързани с обучението по роден край за първи клас, са вариативност, комуникативност, емоционалност, проблемност, самостоятелност и интегративност. Те гарантират осъществяването на гъвкавост, съобразена с потребностите, интересите и възможностите на децата, връзки с другите учебни предмети: български език и литература, математика, технологии и предприемачество, изобразително изкуство. Познавателният процес се осъществява при строго съобразяване с дейностния подход, където основната педагогическа ориентация е свързана с включването на малкия ученик в разнообразни по характер самостоятелни изследователски задачи, значими за самия него. Така, без излишна повествователност и императивност от страна на учителя, ученикът открива самия себе си, формира ценни умения, които го доближават по един много функционален път до прогнозираните резултати, но и събуждат у детето неговата рефлексивност.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
<i>Роден край</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Описва своето училище и ролите на хората в него, включително своята. • Свързва членовете на семейството си с техните роли и отговорности. • Изброява свои права и задължения в семейството и в училището. • Описва местоположението на селището, в което живее, и природата в родния край.
<i>Човекът и неговата среда</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва важни обществени и природни обекти в населеното място. • Знае как да постъпва и към кого да се обърне при нужда в опасни за живота и здравето ситуации. • Разбира необходимостта от спазването на правила за безопасно движение по улицата. • Разбира, че хората имат различни гледни точки и трябва да ги знаем, за да живеем добре заедно. • Проявява толерантно отношение в общуването си с различния.
<i>Национално и културно наследство</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Разказва за различни празници – официални и битови. • Разпознава знамето и химна като национални символи на държавата.
<i>Човекът и здравословният начин на живот</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява основни хигиенни правила. • Познава основните правила за здравословно хранене. • Посочва основни правила за поведение сред природата.
<i>Откриване на света</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Глобални теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Семейство и училище	<ul style="list-style-type: none"> • Описва себе си, своите интереси и любими занимания. • Разказва за своето училище и за труда на хората, които работят в него. • Посочва свои отговорности у дома и в училище и примери за толерантни взаимоотношения. • Дава примери за подходящо поведение при опасни ситуации у дома и в училище. 	<ul style="list-style-type: none"> • семейство • училище
Роден край	<ul style="list-style-type: none"> • Назовава името на държавата и на селището, в които живее. • Описва местоположението на селището, в което живее, според близостта до планина, река, море, равнина и др. • Изброява по-важните природни и обществени обекти по пътя си от дома до училище. • Посочва опасности при неспазване на правила за движение по улицата и общуване с непознати. • Дава примери за дейности, свързани с опазване на чистотата на улицата. 	<ul style="list-style-type: none"> • родина • роден край • селище
Сезони	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. • Разказва за труда на хората през различните сезони. • Изброява правила за поведение сред природата. 	<ul style="list-style-type: none"> • сезон • природен календар

<p>Растенията и животните около нас</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява растения и животни от заобикалящата среда. • Разпознава по картина дървета (иглолистни и широколистни), храсти и тревисти растения. • Посочва по схема частите на растенията – корен, стъбло, листо, цвят, плод. • Познава необходимите условия за развитие на растенията: въздух, вода, топлина, светлина, почва. • Назовава домашни и диви животни и техните малки. • Изброява правила за поведение сред природата. 	<ul style="list-style-type: none"> • дърво • храст • тревисто растение • домашни животни • диви животни
<p>Чистота и здраве</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва дейности за здравословен начин на живот - лична хигиена закаляване, спорт. • Обяснява необходимостта от спазване на лична хигиена и дневен режим. • Обяснява необходимостта от приемането на разнообразна храна. • Дава примери за растителни и животински храни. 	<ul style="list-style-type: none"> • хигиена • здраве • здравословно хранене • дневен режим
<p>Празници и обичаи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Свързва честването на националния празник с датата трети март. • Свързва честването на 24 май с делото на братята Кирил и Методий. • Разказва за семейни празници и празници, свързани с отбелязването на народни традиции и обичаи. • Разпознава българското знаме и химна на Р България като национални символи. 	<ul style="list-style-type: none"> • семеен празник • знаме • химн

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на учебния предмет в I клас - 32 часа.

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	66%
За затвърдяване на новите знания и за обобщение	31%
За диагностика на изходно ниво	3%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Осъществява се текущо формиращо оценяване чрез различни форми за оценка. Оценяването на знанията не е свързано с обясняване на понятия, формулиране на определения или наизустяване и цялостно възпроизвеждане на конкретна текстова информация.

Доминираща е устната проверка. Тя е насочена към практически умения, свързани с проучване на факти, събиране на информация и прилагане на изучените знания за природата и обществото в конкретна практическа ситуация. Устната оценка е аргументирана и подпомага формирането на самооценката на ученика.

При писмена проверка на знанията и уменията на първокласниците се извършва качествена оценка на учебните постижения. В края на годината се извършва диагностика на изходното ниво, която подпомага проследяването на индивидуалното развитие на ученика през годините.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Цялостният образователен процес по околна среда в I клас предполага и формиране на ключови компетентности на ученика:

Ключови компетентности	Дейности
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ описване на обекти в природата и в обществената среда; ✓ споделяне на лични преживявания, свързани с поведение в обществото и сред природа;
<i>Общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ откриване на надписи на чужд език сред надписи на роден език.
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологии</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ откриване на факти и връзки в хода на наблюденията и практическата дейност; ✓ създаване на прости схеми на изучаваните предмети и обекти;
<i>Дигитална компетентност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наблюдаване на явления и процеси, представени с дигитални средства.
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ целенасочено наблюдение по предварителна инструкция; ✓ групиране на предмети по родов признак; ✓ сравняване на информация по зададени критерии.
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на лична позиция и адекватно приемане на чуждата гледна точка; ✓ коментиране в група на модели на поведение, свързани с изява на взаимопомощ, с уважение, толерантност и съпричастност към другите; ✓ рисуване на схема с обществени и природни обекти от района на училището.
<i>Инициативност и предприемачество</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ включване в личностно значими дейности; ✓ полагане на грижи за отглеждане на растения и животни в близката среда.
<i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наблюдение в културни институции в родния край; ✓ изработване на седмичен природен календар.
<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ включване в природозащитни дейности – почистване на училищния двор и др.; ✓ отглеждане на домашен любимец и засаждане на растения.

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.